

कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय

संपादक मंडळ

श्याम वेरेंकार (निमंत्रक)

माधवी सरदेसाय

कमलाकर म्हाळशी

कोंकणी भाशा मंडळ, गोंय

KONKANI BHAS, SAHITYA ANI SANSKRUTAI
(Essays on Konkani Language, Literature & Culture)

© कोंकणी भाशा मंडळ, गोंय

पयली खेप

मार्च, २००३

अक्षरजुळणी आनी मुद्रण

सुरेश काकोडकार

ओमेगा एन्टरप्राइझेस

११५८, विद्यानगर, मडगांव, ४०३ ६०१

उजवाडावपी

कोंकणी भाशा मंडळ, गोंय

कोंकणी भवन, शंकर भांडारी मार्ग,

विद्यानगर, मडगांव, गोंय ४०३ ६०१

कवर

श्रीधर कामत बांबोळकार

बांदोडें, गोंय.

६. कोंकणी : इतिहासीक भाशाशास्त्राच्या संदर्भात

- प्रा. माधवी सरदेसाय

भाशाशास्त्र भाशे कडेन दोन नदरांनी पळेता:

(१) काळा वांगडा भास कशी बदलत वता ताजो अभ्यास करपी इतिहासीक भाशाशास्त्रीचे - डायक्रॉनिक वा हिस्टॉरिकल लिंग्विस्टिक्सचे नदरेन.

(२) काळाक कुशीक दवरून भाशेची आयची वा इतिहासांतल्या अमक्याच एका काळांतली बांदावळ नियाळपी सिंक्रॉनिक लिंग्विस्टिक्सचे नदरेन.

कंपॅरेटिव्ह फिलॉलजी आनी आर्विल्लें भाशाशास्त्र

अठराव्या शेंकड्यांत (१७८६त) सर विलियम जोन्स हांकां संस्कृत भाशेचो अभ्यास करतना संस्कृत भास लातीन आनी ग्रीक भासांक खूब लागींची म्हणपाचो सोद लागलो. ह्या तिनूय भासांच्या उतरांच्या नादां-अर्थां मदीं तांकां इतलें लागींचें नातें दिश्टी पडलें की ह्यो भासो एका रगताच्यो म्हळ्यार, एकेच आवयच्यो धुवो आसूंक जाय ह्या अदमासाचेर ते पावले. ह्या सोदा उपरान्त भाशेचो अभ्यास करतल्यांक नादां-अर्थांनी लागीं आशिल्ल्या उतरांची एकामेकां कडेन सर करून तांच्या मुळांचो थाव घेवपाचें आनी भासां भासां मजगतच्या नात्यांचो अदमास घेवपाचें पिशें लागलें. हातुंतल्यान भाशे-कुळा चो (लंग्वेज फॅमिलीचो) विचार जल्मलो.

इकुणिसाव्या शेंकड्याच्या सुरवेच्या काळांत रास्क, वॉप, ग्रीम सारकेल्या विद्वानांनी इण्डो-युरोपियन भाशे-कुळाचेर खूब वावर केलो. ह्या वावरान इतिहासीक भाशाशास्त्राची बुन्याद घाली. पूण त्या काळार भाशेच्या अभ्यासाची खाशेली अशी शास्त्रीय बसका बसूंक नाशिल्ली. हाका लागून भाशेच्या मळार जाल्ल्या ह्या इतिहासीक अभ्यासाक जाणकार वाङ्मयविद्येचो म्हळ्यार फिलॉलजिचोच वांटो लेखताले.

श्लॅयशॅर ह्या विद्वानान भाशे-कुळाच्या ह्या सोदाक वंश रुखाचें (जिनियोलॉजिकल ट्री मॉडलचें) रूप दिलें. हे माण्णेच्या हिसबान संस्कृत, ग्रीक, लातीन ह्यो भयण भासो. तिगीय प्रिमिटीव्ह इंडो-युरोपियनच्यो धुवो जाल्यार तांच्यातल्यान आयिल्ल्या भासांच्यो आवयो. फ्रँच, पुर्तुगेज, स्पॅनीश, इटालियन ह्यो एकिमैकेच्यो भयणी जाल्यार लातीनच्यो धुवो.

ह्या सगळ्या अभ्यासांतल्या तरनाट्या वैयाकरणी लोकांनी (नियोग्रॅमेरियन) विचारसरणी भायर सल्ली : भाशेंत काळा वांगडा जावपी बदल कश्याय कशे जायनात, तातूंत वेवस्ता आसता - बदलांक नेम आसतात, नेमांक आडवाद आसले जाल्यार आडवादांकूय नेम आसतात. हें मत मांडप्यां भितल्लीं दोन मोटीं नांवां ऑस्टॉफ आनी वुगमान हीं.

विसाव्या शेंकड्याचे सुरवेच्या कांय वरसां मेरेन आर्विल्ल्या काळांतलो भाशेचो अभ्यास ह्या इतिहासीक बारीकसाणिनीच घुस्पून उल्लो.

१९१६ क कॅंपरटिव्ह फिलॉलजिचेच हे परंपरेन वाडिल्ल्या फेर्दिनांद द तोस्पूर हागेल्या ह्या पुस्तकान आर्विल्ल्या भाशाशास्त्राची बसका घाली. भाशेंत जावपी बदलांत वेवस्ता आसता तशी भाशेंतूय वेवस्ता आसता. भासांची इतिहासीक सर करचे पयलीं इतिहासाक पेल्यान दवरून भाशेचें वर्णन करप गरजेचें हो विचार मांडून तांणी भाशेच्या अभ्यासाची परंपराच बदल्ली. भास म्हळ्यार कितें? भाशेची वेवस्ता बदलता म्हळ्यार कितें बदलता? भाशेच्या पाळां मुळांचो सोद घेवपांत गुल्ल आशिल्ल्याचें लक्ष तांणी ह्या प्रस्नांकडेन ओडलें.

सोस्युराच्या वावरान सिंक्रॉनिक लिंग्विस्टिक्साक मूळ घालें आनी इकुणिसाव्या शेंकड्यांत भाशेच्या मळार जाल्ल्या इतिहासीक अभ्यासाक फिलॉलजींतल्यान सोडोवन हाडून भाशाशास्त्राचो संदर्भ मेळोवन दिलो. सिंक्रोनिक लिंग्विस्टिक्सचे घट बुन्यादिचेर डायक्रॉनिक/हिस्टॉरिकल लिंग्विस्टिक्सूय उबी जाली.

इण्डो-युरोपियन आनी इण्डो-आर्यन

कोंकणी इण्डो-युरोपियन कुळांतली आर्विल्ली इण्डो-आर्यन भास. इण्डो आर्यन भाशेक भारतांत तीन ते साडे तीन हजार वरसांचो इतिहास आसा. साडे तीन हजार वरसां आदीं हे भाशेचो इतिहास इराण, इराक आनी पूर्व आशिया मायनरांत हजार

भर वरसां पळोवंक मेळटा. (हो इण्डो-इरानियन काळ) ताजे आदिच्या पांचशीं ते हजार वरसांच्या इतिहासाचोय अदमास काडूं येता. (हो इण्डो-युरोपियन काळ).

इण्डो-युरोपियन भाशे कुळाच्या लोकांचे म्हालगडे कोण आनी कशे आशिल्ले, ते खंयचे मुस्तींत एकठांय रावताले, कशे रावताले, तांगेलो मूळ वाटार खंयचो आशिल्लो लिंग्विस्टिक्स पॅलियन्टोलजिच्या (उतरांच्या अभ्यासांतल्यान मनीस कुळ्यांच्या इतिहासाचेर आनी संस्कृतायाचेर उजवाड घालपी शास्त्राच्या) आदारान इकुणिसाव्या शेंकड्यांत आनी विसाव्या शेंकड्याचे सुरवेक जाणकारांनी खूब अदमास काडले ह्या वावराक लागून कितलींशीं इतिहासीक सरयां वयर सरलीं. पूण खूब कडेन ह्या अदमासाचें खरेंपण तपासून पळोवंक वाव नाशिल्ल्या कारणान ह्या अदमासाक अदमासांच्याच अंतराचेर दवरचें पडटा.

ख्रिस्ता आदीं देड हजार वरसांच्या अदमासाक आर्य पयलेंच इराणांतल्यान पंजाबावट्यां भारतांत भितर सरिल्ले आसूंक जाय अशें म्हणटात.

आर्य भारतांत येवन रावंक लागचे पयलीं हांगा हेर कुळाचे लोक येवन बशिल्ले. ह्या अनार्या कडल्यान आर्यानी खूब कितें कितें घेतलें. तांकांय खूब कितें कितें दिलें. हातुंतल्यानच भाशे कुळांच्यो आनी वंशाच्यो शिमो मेरो हुपून भारतीय संस्कृताय घडली. जाणकार म्हणटात, भारतीय संस्कृतायेच्या घडपांत आर्या परस अनार्याचो वांटो चड: कर्म आनी पुनर्जल्माचो विचार, योगाचें शास्त्र, हिंदू पुजा, हिंदू भेस (साडी, पुडवें), हें सगळें मुळांत अनार्य.

पुर्विल्ल्या काळा सावन भारतांत चार भाशे-कुळां सांगातान जियेतात:

- १) ऑस्ट्रिक (खासी, कोल वा मुंडा बोलयाचें कूळ)
- २) द्रविड (तमीळ, मलयाळम, कन्नड, तेलुगु, गोंडो बी बोलयाचें कूळ)
- ३) टिबेटो-बर्मन (मणिपुरी, नागालँडांतल्या बोलयांचें कूळ)
- ४) इंडो-आर्यन (पंजाबी, हिन्दी, बंगाली, उडिसा, आसामी, गुजराती, मराठी,

कोंकणी बी बोलयांचें कूळ)

ह्या चारूय कुळांच्यो भासो पुर्विल्ल्या काळासावन एकमेकांकडेन दिवप घेवप करून वाडल्यात. हे घोळणुकेक लागून ताचेर जायते अखिल भारतीय (पॅन इंडियन) संस्कार जाल्यात. ह्या भौ-भाशिक वाठारांत वेगळ्या वेगळ्या कुळांच्या ह्या भासां भितर आशिल्ल्या थळाव्यापणाक लागून भाशा-शास्त्रज्ञ भारताक भाशिक वाटार लिंग्विस्टिक ओरिया) लेखतात. (०)

आर्य भारतांत आयले तेन्ना तांगेली भास इंडो-इरानियन पांवड्यार आशिल्ली. पोत्रे परशियन भाशेक आनी अवेस्तन भाशेक खूब लागिंची आशिल्ली. भारतांत येतकच तिजो वेगळो प्रवास सुरू जालो. इंडो-आर्यन पांवडो सुरू जालो.

भारतांत आयिल्ले त्या काळा सावन आर्या भितर बोलिंचे फरक आशिल्ले जावंक जाय अशें म्हणटात. ब्राह्मण बरपाच्या काळांत (ख्रिस्ता आदीं १००-६०० वरसांच्या अदमासाक) वेदांतल्या कवितांचे बोलये (छांदस) भायर. संस्कृत भाशेच्यो तीन थळाव्यो बोलयो आर्यांभितर घोळटाल्यो - उदिच्य (उत्तरे कडली), प्राच्य (उदेंते कडली) आनी मध्यदेशीय. ह्या थळाव्या भेदांतल्यान मुखार प्राकृत बोलयो भायर सरल्यो अशें आमच्यांनी म्हणूं येता. उदिच्य बोली छांदसाक लागिंची जाल्ल्यान तिका सुद्ध लेखताले. ख्रिस्ता आदल्या पांचव्या शेंकड्यांत उदिच्याचेर आदारून पाणिनीन संस्कृत भाशेचें व्याकरण बरयलें. बुद्धान प्राकृताक वयर काडली. पूण संस्कृत आनी प्राकृत हांचो खेरीतपणान विचार करूच नज. दोगीय एकामेकांकडल्यान पोसवण घेत आयल्यात. आदली सरस्पत राखून दवरपाचे गरजेक लागून संस्कृत बरपांत शिरावली. प्राकृत जिबेर जियेली हें खरें पूण उतरावळिच्या मळार दोगीय एकामेकांक गिरेस्त करीत आशिल्ल्यो.

पोरण्या संस्कृत नाटकांनी (सगळ्यांत पयलीं नाटकां पयल्या शेंकड्याच्या अदमासाक बरयल्लीं मेळटात) शौरसेन, मागधी, महाराष्ट्री, पैशाची बी प्राकृत बोलयो पात्रांच्या तोंडांत घाल्ल्यो मेळटात. पोरण्या संस्कृत व्याकरणकारांच्या बरपांतूय ह्या बोलयांचो, पालिचो बी उल्लेख मेळटा. आर्विल्ल्या इण्डो-आर्यन भासांच्या पाळांमुळांचो थाव घेतना ह्या प्राकृत बोलयांचो वाटार थंयचो आशिल्लो जावंक जाय ताजो अदमास लावपाचो जाणकारांनी यत्न केला. हाजे खातीर शिलालेखांचोय आदार घेतात. पूण शिलालेख तो जंय मेळिल्लो आसता, थंयचे थळावे बोलयेंतल्यानूच बरयल्लो आसता हाजें खरेंपण नासता. देखीक, मध्यभारतांत मेळिल्ले अशोकाच्या काळांतले शिलालेख उदेंते कडले प्राकृत भाशेंत बरयल्ले आशिल्ले. हीच प्राकृत अशोकाचे राजवटींतली राजमान्य भास आशिल्ली. सुनितीकुमार चटर्जी (१९६९) म्हणटात, प्राकृत काळांतल्यान आर्विल्ल्या इण्डो-आर्यन बोलयांचो थाव घेवचे परस आर्विल्ल्या इण्डो-आर्यन बोलयांतल्यान प्राकृत काळाचो अदमास लावप चड शाणेपणाचें.

इण्डो-आर्यन उप-कुळ आनी कोंकणी

इण्डो-आर्यन उप-कुळांत कोंकणिची सुवात खंयची हें थारायतना डॉ. सुमित्र मंगेश कत्रे (१९६६) हांणी केल्लो वावर नदरेंत भरता. तांणी कोंकणिच्यो स बोलयो पतीक घेवन आर्विल्ल्या भाशा-शास्त्राचे पद्दतेन तिच्या इतिहासाचेर उजवाड घाला.

कोंकणिचे बांदावळिच्यो बारीकसाणी नियाळून पळेल्ल्यो जाल्यार तिका मराठी, गुजराती आनी सिंहालीस भासां वांगडा आर्विल्ल्या इण्डो-आर्यनाच्या दक्षिण-पश्चिमेकडल्या वांटयांत बसोवची पडटा. मध्यदेशीय वांटयाचींय कांय आंगां आमकां कोंकणीत पळोवंक मेळटात. देखीक - का हो कोंकणी विभक्ती प्रत्यय (म्हाका तुका...) - को ह्या हिन्दी प्रत्ययावरी मुझको, तुझको....)

मराठीक लागिंची आसून लेगीत कोंकणी एक स्वतंत्र भास म्हणपाचें तिगेले बांदावळिची मराठी कडेन सर करून दाखोवं येता.

देखीक,

(१) पुल्लिंग नामांतल्या कोंकणी-ओं चे सुवातेर मराठींत आमकां - आ मेळटा:

कोंकणी	मराठी	संस्कृत	प्राकृत
दिवो	दिवा	दिपक	दिव्ओ
किडो	किडा	कीटक	कीड्ओ
घोडो	घोडा	घोटक	घोड्ओ
कांटो	कांटा	कण्टक	कण्टओ

गुजरातींतूय आमकां कोंकणीवरी - ओ मेळटा. हे तरेच्या नामांच्या भौवचनांत मात कोंकणी मराठी वरी चलता:

कोंकणी	मराठी	गुजराती
अ.व.घोडो (-ओं)	घोडा (-आ)	घोडो (-ओ)
भौ.व. घोडो (-अँ)	घोडे (-अे)	घोडा (-आ)

(२) मराठी साद्या वर्तमानकाळांतल्या एकवचनांत लिंगाचे भेद दाखयता. कोंकणी दाखयना. हांगा कोंकणी गुजरातीवरी चलता. ही चलणूक संस्कृत भाशेचे चलणुके वरी:

कोंकणी	मराठी	गुजराती
(हांव) करतां	करतो/त्ये/ते	करूं छुं
(तूं) करता	करतोस/त्येस/तेस	करे छे
(तो/ती/तें) करता	करतो/त्ये/ते	करते छे

३) कोंकणींत आनी मराठींत दिसपट्टीं घोळपी खुबश्या उतरांचीं मुळं वेगळीं वेगळीं:

कोंकणी	संस्कृत	मराठी
आपय	आव्हय	बोलव
धवें	धवल	पांढरं
हडवें	हरिद्रा	पिवळें
जोर	ज्वर	ताप
कुळार	कुलागार	माहेर
फातर	प्रस्तर	दगड
गीम	ग्रीष्म	उन्हाळा
व्हर	हर	नेणे

एकेच प्राकृतेच्यो बोलयो आसून लेगीत कोंकणिचो आनी मराठीचो विकास वेगळे वेगळे भाशेन जाला म्हणपाचें असल्या बारीकसाणींतल्यान आमच्यांनी दाखोवन दीव येता. आर्विल्ले इण्डो-आर्यन भाशेच्या विकासांतलीं खुबशीं आदलीं रुपां कोंकणीन सांबाळून दवरल्यांत अशें डॉ. चव्हाण (१९३२), डॉ. कत्रे (१९६६) सारकेल्या जाणकारांनी आपणाल्या अभ्यासांतल्यान दाखयलां.

इतिहासीक भाशाशास्त्राची वावरा-पद्दत

इतिहासीक भाशाशास्त्र दोन तरांनी आपणालो वावर करता:

१) पोरणी बरपावळ नियाळून.

२) भाशेच्या बोलिचो अभ्यास करून.

(१) साहित्याचें गिरेस्त दायज आशिल्ल्या भासांनी हे पद्दतेन वावर करपाक वाव आसा.

सतराव्या शेंकड्या सावन आमकां कोंकणिंत साहित्य मेळटा. ह्या साहित्याच्या आदारान त्या काळार कोंकणिचें रूप कशें आशिल्लें जांवये हाजो आमच्यांनी

अदमास काडूं येता. पूण बरपावळ नियाळून केल्ल्या ह्या वावरांत कांय अडचणी आसतात. सगळ्यांत मोटी अडचण लिपयेची. नादशिष्ट लिपी मेळप भौ कठीण. नाशिल्ले नादां-भेद दाखोवपांच्या आनी आशिल्ले लिपोवपाच्या लिपयेच्या सभावाक लागून तिचेर आमच्यांनी चड पातयेवन रावं नज. आयज लेगीत ह्यो अडचणी आमकां जाणवतात. देखीक, स, ऋ, ष हे नाद कोंकणींत नात. तरी आसतना कोंकणी बरपांत आमकां हीं अक्षरां मेळटात. कोंकणींत अ, दोन अे आनी दोन ओ नाद आसात.

देखीक : ती तेंफळ, तें तेंफळ
ती आंतेर, तें आंतेर
ती बोर, तें बोर

बरोवपाची तरा एकूच आसली तरी तेंफळ, आंतेर आनी बोर ह्या उतरांतल्या - फ -, - ते - आनी बो - ह्या अक्षरांतले, अ, अे आनी ओ दोन तरांचे म्हणपाचें उलयतना आमी विसरनात.

लिपयेचें आनीक एक उणेपण म्हळ्यार तिगेलो रूढीवादी सभाव. जिबे वयली भास बदलता. लिपी तशीच उरता. हो सभाव जायतीं इतिहासीक सतां लिपोवन दवरता.

२) बोली भाशांच्या अभ्यासांतल्यान भाशेचो इतिहास उक्ताडा हाडूं येता.

देखीक:

(१) दिवन, शिवन, करून, हाडून हीं उतरां गोंयच्या सारस्वतांच्या बोलिंनी व्यंजनांनी सोंपतात जाल्यार मंगळूरकार सारस्वतांचे बोलयेंत अु स्वरान सोंपतात: दिवनु, शिवनु, कोर्नु, हाडणु हे बशेन. हांतलें उकारान्त रूप आदलें रूप. पुर्विल्ल्या साहित्याच्या आदारानूय आमच्यांनी हें दाखोवं येता.

फा. मिंगेल - द - आल्मैद हांगेल्या वनवाळ्याचो मळो (१६५८) ह्या पुस्तकांत मागुनु, येअुनु सारकेलीं उतरां मेळटात. अु उरप वा गळून पडप - वयले वयर पळेल्यार ही सामकी ल्हान गजाल. पूण हे गजालेचो भाशेच्या रुपाचेर, सिलविक पॅटर्ना वरवीं भाशेच्या तालाचेर परिणाम जाता. भाशेच्या अभ्यासांत असल्या सगल्या बारीकसाणीक म्हत्व आसता.

२) गोंयच्या कांय कोंकणी बोलिंनी अे, अँ, ओ, ऑ, अ, अ ह्यो स्वरांच्यो जोडयो वचन लिंगाचे व्याकरणी भेद दाखयतात. देखीक,

देर (अ. व) ,	दॅर (भौ. व.)
मोर ,	मॉर
फातर ,	फातर
पेर (स्त्री) ,	पॅर (न.)
बोर ,	बॉर
तेंफळ ,	तॅफळ
पोर (पु.) ,	पॉर (न.)
माकड ,	माकड

गोंयां भायल्या कोंकणी बोलिंनी आमकां ह्या स्वरां भितर हे भाशेचें नातें पळोवंक मेळना. हाजो अर्थ, हो गोंयचे कोंकणीत आर्विल्ल्या काळांत जाल्लो बदल.

इतिहासांतल्या घडणुकांक लागून कोंकणीक बोलयांचें गिरेस्त दायज मेळ्ळां. बोलयांच्या आदारान इतिहासीक सतां सोदपाच्या वावराक कत्रेंनी नमन घालां. हो वावर आनीक मुखार व्हरपाक खूब वाव आसा.

भाशेचे बदल : तरा

भास दोन तरांनी बदलत वता:

१) आपले आपूण.

२) हेर भासांकडेन संबंद आयिल्ल्यान - 'बॉरोडिंगा' क लागून.

१) 'कर्ना' (करना) चें 'कन्ना' जावप हो भाशेंत आपले आपूण जाल्लो बदल. हो बदल 'ऑसिमिलेशन' क लागून घडला. र आनी न दोनूय दांतये नाद पूण ह्या नादांच्यो जाती वेगळ्यो. उच्चारपाच्या सोंपेपणाक लागून एक नाद आपणाली जात सोडून दुसऱ्या नादाचे जातींत भरसून वता. हे ऑसिमिलेशन वयर दिल्ले देखीत 'र' न आपणाली जात सोडिल्ल्यान 'न' चो उच्चार दोट्टी जाला. अॅनॅलॅजीक लागुनूय भास बदलता. (लेखाचो निमाणो वांटो पळोवचो).

२) हेर भासांकडेन संबंद आयिल्ल्यान एक भास दुसरे भाशेचे नाद, उतरां, बांदावळीची मांडणी आपणायता - उश्णो घेता.

लेखाच्या दुसऱ्या वांट्यांत सांगिल्लेप्रमाण एक भरसणूक ही कोंकणीक तिच्या कुळाच्या दायजानूच मेळ्ळ्या. आर्विल्ल्या काळांतूय कोंकणिचो जायत्या भासांकडेन लागसल्लो संबंद आयला. कोंकणी उतरावळींत तर उश्ण्या उतरांची रास भल्ला.

देखीक, बरा दुडू हीं निजाचीं व्रवीड उतरां (कन्नड बरं, दुडू, विकार-भौस, वोगोत हीं मुदलांतलीं अरबी उतरां, बेकारबहत, वक्त)

पुर्तुगेजी कडल्यान कोंकणीन जायतें उश्णें घेतलां. उतरां सुमारा भायर घेतल्यांत. उतरां घडोवपाची माण्णी घेतल्या, देखीक, पिकासांव, फुगासांव हीं उतरां पुर्तुगेजींत आसात. पूण ह्या नमुन्याचीं गुड्डिलासांव, कातकिसांव हीं उतरां कोंकणी. ती घडोवपाची कळाशी मात पुर्तुगेज. क्रिस्तांव समाजाचे कोंकणिचेर पुर्तुगेजिचो चड प्रभाव. हो वाक्याचें बांदावळींत लेगून दिश्टी पडटा. देखीक, 'वोर्तोता जो नीज गोंयकार, कुरू ताजी शेतकार', हो जावन आसा घातकी आनी न्हंय तुमचें बरें मागतो, 'दोतोर राम मनोहर लोहियांची चीट गोंयकाराक'. कत्रे म्हणटात, कोंकणीक आपणालें अशें साहित्य त्या काळार नाशिल्लें देखून हें अशें घडिल्लें आसूंक जाय. पुर्तुगेजां आदीं कोंकणींत सरस्पत आशिल्ली हाका पुरावो ना.

सद्याचे कोंकणी भाशेचेर त्या त्या थळाव्या भासांचो प्रभाव पडला. मंगळुरातले कोंकणी भाशेचेर कानडीचो प्रभाव पडलो आनी कोचिनांतले कोंकणिचेर मलयालम भाशेचो. भाशेच्या हेलांतूय (इटो-नेशनांत) हो प्रभाव दिश्टी पडटा.

मुंबयकार गोंयकाराचे कोंकणीक खूब फावटी मराठीची सया मारता. तूं म्हाका तें दी न्ही सारकेलीं वाक्यां मराठी निजाचेर बेतिल्लीं.

हेर भारतीय भासांवरी आज कोंकणीय इंग्लेजिच्या प्रभावांत आयल्या.

खंयची भास/बोली खंयचे भाशे/बोलये कडल्यान कितें, केन्ना, कित्याक उश्णे घेता हें समजून घेवपाक आमकां सामाजिक भाशा-शास्त्राच्यो (सोश्वो लिंग्विस्टक्सचो) आदार घेवचो पडटा.

भाशेच्या बदलाच्यो दिको:

भास केन्ना एका रुपांत थिरावना. ती बदलत आसता. बोलयांच्या अभ्यासा वयल्यान तिच्या बदलाच्या दिकांचो अदमास लावं येता. देखीक, आयज गोंयचे कोंकणींत 'करना', 'कर्ना', 'कन्ना' हीं तिनूय रुपां घोळटात. फाल्यां हातुंतलें खंयचेंच एकूच रूप तगून उरून बाकिचीं रुपां इतिहास भरवण जावं येतात. 'कन्ना' हें रूप तगून उरपाचो चड संभव. उच्चारपाच्या सोंपेपणाक लागून. पूण हें सगळें बोलयेच्या सभावाचेर आदारिल्लें आसता. 'करना' हें 'कर्ना' जाता तेन्ना बोलयेचो

सिलविक पॅटर्न बदलता. तिजो ताल बदलता. ताल सोडपाक बोली सपसप तयार नासता.

नवेंच भास शिकपी भुरग्याच्या उलोवपांतल्या चुकींतल्यानूच केन्ना केन्ना बदलांच्यो दिका झळकतात. भुरगें भाशेंतले नेम आत्मसात करता आनी अशें करतना खूब फावटी आडवादांकूय ह्या नेमांनी बांदून हाडटा वा ह्या नेमांचेर आदारून नवीं उतरां घडयता (अॅनलॉजिकल क्रियेशन्स). देखीक, हांव करतां. : हांव करना ह्या नमुन्याचेर आदारून भुरगें हांव करतलें : हांव करतलें ना: म्हणटा. रावप : राववप, तापप : तापवप हाजेर आदारून भिवप : भिवोवप (भेश्टावप), जेवप : जेवोवप (लावप), फुठप : फुठवप (फोडप) म्हणटा. हीं रुपां फुडाराक घोळणुकेंत घेवं येतात. साव लावन केल्लीं गुड्डिलासांव, कातकिसांव हीं उतरांय अशींच घडल्यांत. क्लिनर ह्या उतराचें कोंकणित किलींडर जालां. हें उतर कंडक्टर उतराच्या नमुन्या वयल्यान आयिल्लें आसूं येता.

संदर्भ साहित्य

कोंकणी :

केळेकार, रविन्द्र ; १९७४ भौ-भाशीक भारतांत भाशेचें समाजशास्त्र: कोंकणी भाशा मंडळ

मराठी :

केळकर, अशोक रा. १९८३ वैखरी मॅजेस्टिक बुक स्टॉल

इंग्लिश :

Benveniste, Emile. 1971 Problems in General Linguistics
Uni of Miami Press 1973 Indo-European Language and Society.
London : Faber

Bynon, Theodora, 1977 Historical Linguistics Cambridge
Uni. Press, Chatterji, S.K. 1969. Indo-Aryan and Hindi. Firma K.
Mukhopadhyay

Chavan, V.P. 1923. The Konkan and Konkani Language An-
thropological Society of Bombay, Vol, XII 853-907

Emeneau, M.B. 1956 India as Linguistics Area in Language in culture and society ed. D. Hymes Allied Publishers 1964 Katre, S.M. 1966. The Formation of Konkani Deccan College Poona Robins, R.H. 1932. A short History of Linguistics Longman Sardessai, Madhavi 1986 Some Aspects of Konkani Grammer M. Phill Thesis Dept. & Linguistics, Deccan College, Pune.

आर्विल्ल्या भाशा-शास्त्राची नदर आनी मोख समजून घेवपाक हे दोन लेख वाचचे :

A Look at the Development of Linguistics-Emile Benveniste

1971

आधुनिक भाशाविज्ञानाची परंपरा - अशोक रा. केळकर १९८३.

ह्या मळार अँमिल बँवेनिस्त (१९७३) हांणी केल्लो वावर भौ मोलाचो. सगळ्यांत पर्यलीं भारतांत नेग्रितो लोक आयिल्लो अशें म्हणटात. आंदामानीस भाशेंत तांगेल्या भाशे-कुळाचे अंश मेळटात. पूण संस्कृतायेचे नदरेन भोव फाटीं आशिल्ल्या कारणान आर्या आदीं आयिल्ल्या ऑस्ट्रिक आनी द्रविड कुळां मुखार नेग्रितो आपणालें खोशेलपण सांबाळून दवरूंक पावले नात. आर्यांक ते मेळिल्ले म्हणपाचेंय खरेपणान सांगूं नज. (O) India As a Linguistics Area हो M.B. हांगेलो लेख वाचचो.

